Multikultúra a ľudské práva detí
Záverečná správa
Prieskum trhu: Tolerancia
OZ FutuReg, 2021

Tento projekt bol realizovaný s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín

Table of Contents

Predslov 3
O projekte 3
Program podujatí 4
Hlavné zameranie projektu 5
Multikulturalizmus 6
Tolerancia 6
Charakteristika prieskumu 8
Charakteristika vzorky 8
Tolerancia a multikultúra 14
Diskriminácia medzi deťmi 15
Detské práva a tolerancia 19
Záver 20

„Tolerancia nespočíva v tom, že zdieľame názor niekoho iného, ale v tom, že druhému poskytneme právo mať iný názor."

- Viktor Frankl -

Moja sloboda končí tam, kde začínam obmedzovať slobodu iného človeka.

Vypraovali: Krisztina Mészáros

Livia Bott Domonkos

Agnea Horváthová

Predslov

Cieľom projektu Multikultúra a deti bola organizácia odborných seminárov v oblasti multikultúry pre deti základných škôl. Tolerancia a nediskriminácia, ako aj potláčanie rasizmu, ktoré sú základom dôstojnej spoločnosti. Plánované stretnutia boli zamerané na intelektuálny rozvoj detí žijúcich na území s národnostne zmiešaným obyvateľstvom a na elimináciu nežiaducich javov v multietnickej spločnosti. Cieľom projektu bolo usporiadať rad stretnutí s interetnickou tematikou, kultúrou a pomermi v rodinách. Účastníkmi boli deti maďarskej, rómskej a slovenskej národnosti. Okrem uvedených tém boli obsahom seminárov aj niektoré témy portálu www.minoritykids.sk s dôrazom na spoločnú kultúru. Stretnutia spájali obyvateľov regiónu Žitného ostrova, na ktorom majú svoje historické miesto rôzne národnosti, najmä Slováci, Maďari a Rómovia.

O projekte

Výstupmi projektu boli multikultúrne podujatia: - interetnické semináre - besedy o multikultúrnosti.

Uskutočnené podujatia:

1. Maďarské deti a slovenské deti– Podunajské Biskupice**(2021.6.23)**
2. Maďarské deti a rómske deti – Zlaté Klasz **(2021.6.25)**
3. Slovenské, rómske a maďarské deti - Podunajské Biskupice **(2021.6.28)**

Stretnutia boli zamerané na oboznámenie detí s ich všeobecnými právami, právami príslušníkov národnostných menšín a prejavmi multietnickej spoločnosti.

Cieľom podujatí bolo prezentovať záujem o zachovanie multietnicity a ukázať potrebu vzájomnej tolerancie, pokojného spolunažívania a odstránenia prejavov diskriminácie, či rasizmu medzi deťmi a dospelými. Súčasne sme deťom predostreli, ako funguje online projekt Minority Kids. Cieľovou skupinou boli deti vo veku 10 – 18 rokov, rodičia, ale aj pedagógovia, ktorí sú v procese výchovy dieťaťa veľmi dôležití. Prostredníctvom podujatí sme poukázali na reálne hrozby, ktoré vyplývajú z oživujúcej sa intolerancie, diskriminácie a úpadku konštruktívnej komunikácie. Pripravili sme multikultúrne a viacjazyčné pozvánky, články v tlačených a elektronických médiách, príspevky na webovej a facebookovej stránke www.futureg.sk. V marketingovom pláne boli 3 podujatia, 5 medializovaných príspevkov v tlači, v online prostredí alebo na sociálnych médiách. Postupne sa projekt rozširoval aj na webovom portáli www.MinorityKids.sk. Články o podujatiach sú stále dostupné na stránke wwww.minoritykids.sk vrátane záverečnej správy. Rodičia, ako aj pedagógovia môžu získať informácie o projekte, výsledkoch prieskumu a význame projektu. Propagovali sme projekt najmä v školách (ZŠ Biskupická - Bratislava, Zlaté Klasy) a v edukačných zariadeniach). Zamerali sme sa na okresy Dunajská Streda, BA II. a jednu z mestských častí Bratislavy. Lokality sme si vybrali na základe skutočnosti, že ide o multikultúrne regióny, v ktorých žili a žijú vedľa seba ľudia niekoľkých národností. Kedysi tu väčšina obyvateľov bežne ovládala tri a viac jazykov. Tým, že vedeli jazyk svojich susedov, poznali aj ich kultúru. A to bolo tiež zámerom projektu – vzájomné spoznávanie sa, lepšie pochopenie rôznych názorov.

Program podujatí

Spoločenskú časť predstavovali diskusné fóra so známymi osobnosťami spoločenského života na Slovensku, či v iných okolitých krajinách.

Hosťami podujatí boli:

1. Horváth Vladimír– právnik, na Slovensku a v zahraničí
2. Kálmán Petőcz- odborník v oblasti ľudských práv, bývalý diplomat
3. Robert Hamburgbadžo – moderátor, televízna osobnosť

Účastníci diskusií mali možnosť zoznámiť sa s názormi významných osobností a zapojiť sa do spoločnej diskusie, vyjadriť vlastné názory a postrehy týkajúce sa tolerancie a multikultúrnosti.

Prostredníctvom diskusných fór mali žiaci a študenti možnosť debatovať o aktuálnych témach súčasnosti. Na podujatiach sa objavili aj aktuálne témy nášho regiónu, súvisiace so spoločnou históriou, kultúrou a výchovou detí na území so zmiešanými národnosťami. Plánovaná kultúrna časť hudobných, či literárnych večerov alebo prechádzok po meste s dôrazom na jeho multietnický charakter sa zatiaľ nekonala, plánujeme ju uskutočniť v budúcnosti.

Cieľom projektu bolo rozvíjať multikultúrnu výchovu, rešpekt k rozmanitosti a právam národnostných menšín prostredníctvom tréningov pre rodičov a vytvorením metodickej príručky.

Čiastkovými cieľmi projektu boli aj vytvorenie siete tolerantných rodičov v oblasti multikultúrnej výchovy.

Zoznam prednášajúcich:

- Agnes Horváthová, Vlado Horváth- OZ Romano Kher,
- Lívia Bott Domonkos, OZ FutuReg,
- Krisztina Mészáros OZ FutuReg, mediátor
- Garant projektu: Kálmán Petőcz
  Realizačný tím Minority Kids

Program sa nachádza v prílohe č. 1., dotazník je v prílohe č. 2. dotazník č. 2

https://www.bumm.sk/regio/2021/07/05/tolerancia-es-emberi-jogok-gyermeknyelven

Hlavné zameranie projektu

Strategickým cieľom OZ FutuReg je neustále prehlbovať proces humanizácie a emocionalizácie v multikultúrnom prostredí. V súlade so zameraním školy sme svoju profiláciu odzrkadlili i v cieľoch školy, pričom sme dôraz kládli najmä na sociokultúrne a socioekonomické zázemie detí, upevňovali sme kultúrne a národné hodnoty, ako i tradície. **Oboznamovali sme nielen deti, ale i rodičov a priateľov školy s ich ľudskými právami a základnými slobodami.**

Našu pozornosť a sme zamerali na to, aby boli deti poznali svoje elementárne práva a boli pripravené na život v slobodnej spoločnosti v duchu porozumenia, znášanlivosti, tolerancie, rovnosti pohlaví a priateľstva medzi národmi, národnostnými a etnickými skupinami.

Vzhľadom na zameranie školy sme zaujali pozitívne a empatické postoje k multikultúrnej rozmanitosti regiónu. Deti sme viedli k poznaniu o tom, že každá kultúra je jedinečná, tak ako osobnosť a každá osobnosť má svoju kultúru.

Našim úsilím bolo porozumieť inej kultúre, podporovať a akceptovať inú kultúru, rešpektovať ľudské práva a umožniť prezentovať svoju identitu.

Od momentu uvedomenia si našej hlavnej úlohy, sme sa rozhodli rozšíriť o spoluprácu s organizáciou Romano kher - Rómsky dom a spoločne sme tak napĺňali ciele v duchu tolerancie a priateľstva.

Prieskumom a aktivitami workshopu, ktoré v záverečnej práci opisujeme, poukazujeme na jednu z možností, ako vytvoriť zo školy a komunity také spoločenstvo, ktoré je aktívnym príkladom dobrého spolunažívania, vytvárania a napĺňania spoločných cieľov celého spoločenstva.

Prostredníctvom malej komunity, ako je trieda, škola, a blízka komunita, sme využili multikultúru a jej pochopenie v každodennej realite a v živote každého zainteresovaného.

Sme presvedčení, že sme prispeli k obohateniu poznatkov každého pedagóga, s ktorým sme spolupracovali a pre ktorého je multikultúra súčasťou každodenného výchovno-vzdelávacieho procesu.

Výchova k otvorenej a multikultúrnej spoločnosti, v ktorej za vzájomného rešpektu spoločne žijú a komunikujú ľudia rôzneho etnického pôvodu, veku či náboženského presvedčenia, v rýchlo rozvíjajúcej sa globalizovanej spoločnosti je čoraz potrebnejšia.

Multikultúra a ľudské práva

Multikulrúra je pojem, ktorý označuje bezproblémové spolužitie ľudí rôznych kultúr v danom prostredí, ako ideál rovnosti a vzájomného rešpektu medzi etnickými alebo kultúrnymi skupinami v spoločnosti.

Ide o snahu o rovnoprávne postavenie v spoločnosti a o rovnaké možnosti uplatnenia sa všetkých sociálnych skupín, etník a národov. Multikulturalizmus, podporuje aj vládna politika, ktorej záleží na pokojnej existencii viacerých odlišných kultúrnych skupín, a vzájomnom porozumení a tolerancii.

Cieľom takejto idey je zjednotiť všetkých občanov bez ohľadu na ich pôvod, rasu,či presvedčenie. Multikulturalita je aj vytvorenie priateľského prostredia a vzájomného rešpektu pre spolužitie ľudí rôznych etník a národností. Vychádza z predpokladu, že všetky kultúry majú vzájomne porovnateľnú hodnotu, sú si rovné a spolužitie nositeľov rôznych kultúr vedie k vzájomne plodnému obohateniu.

Multikultúra je súbor kultúr viacerých etnických spoločenstiev, žijúcich na spoločnom území. Preto je veľmi dôležité zaoberať sa otázkou multikultúry počas celej školskej dochádzky a to na všetkých stupňoch a typoch škôl. Už od najútlejšieho veku a na elementárnej úrovni oboznamovať deti s touto prierezovou témou a utvárať u detí potenciál na zdravú a rozvinutú bytosť, ktorá bude pripravená v rámci rozvoja svojich kľúčových kompetencií na život v otvorenom svete, kde porozumenie a akceptácia inakosti bude súčasťou ich budúcich hodnotových orientácií.[1]

V súčasnosti sa o multikultúre často hovorí, ale v praxi sa ukazuje, že veľakrát sú bariéry medzi jednotlivými národnosťami. Cieľom projektu bolo vytvoriť podmienky na vzájomné spoznávanie sa príslušníkov maďarskej, rómskej národnostnej menšiny s príslušníkmi majority, predovšetkým u mladých ľudí a detí.

Naším cieľom bolo uskutočňovať toto vzdelávanie tak, aby zaujalo respondentov a aby pochopili princípy vzájomnej tolerancie, pokojného spolunažívania a odstraňovania prejavov diskriminácie či rasizmu prostredníctvom portálu www.minoritykids.sk.

Tolerancia

Tolerancia (fr. tolérance) je francúzske slovo, znamená znášanlivosť, základný princíp spolužitia a demokratického postoja voči každému, kto sa líši farbou pleti, pôvodom, kultúrou, jazykom, zvykmi a tradíciami, názormi, spôsobom života.

Tolerancia je odmietanie predsudkov vo všetkých oblastiach ľudského spolužitia.

Mala by byť základom demokratického rozvoja. Tolerantný človek vyslovuje svoj názor, svoju mienku, nesúdi, dáva priestor na vyjadrenie sa aj druhému. Tolerancia súvisí so slobodou a autenticitou človeka. Východiskom tolerancie musí byť porozumenie, snaha pochopiť druhého, spoznať jeho kultúru, tradície, či spôsob života.

Čím viac niekoho chápeme, tým viac sme ho schopní tolerovať.

Rozlišujeme rôzne formy tolerancie:

[1]Hajtingerová M: Multikultúra v predprimárnom vzdelávaní.Práva detí našimi očami

- pasívna tolerancia je cinizmus a ľahostajnosť, keď si nevšímame iných ľudí, neberieme ich na vedomie. Ide o toleranciu ľudí, ktorí chcú mať pokoj od všetkých, nazývame ju aj introvertná, egoistická tolerancia, pasívna tolerancia v zmysle „ži a nechaj žiť" - ja dám pokoj tebe, ty dáš mne, nezakladá sa na nejakom spolužití, iba umožňuje bytie vedľa seba. Je to akýsi spoločenský konsenzus vzájomnej tolerancie.

- aktívna tolerancia je pozitívna tolerancia, je úsilie pochopiť druhých, poznať v čom a prečo sú iní, brať do úvahy ich odlišnosť, pochopiť ich, spoznať ich kultúru, alebo aktívna tolerancia v zmysle integrovať iných do spoločnosti napr. Rómovia, postihnutí. Táto forma tolerancie pomáha pri začleňovaní, snaží sa brať ľudí ako seberovných.

- Intolerancia alebo inak nazývaná diskriminácia je opak tolerancie, sú to rôzne formy obmedzovania, porušovania ľudských práv medzi ľuďmi navzájom alebo sú to bežné spôsoby šikanovania, terorizovania slabších silnejšími, domáce násilie, terorizovanie, Rozlišujeme rôzne podskupiny podľa toho, ako sa dá diskriminovať.

- pozitívna diskriminácia, pričom polovičné tresty pre neplnoletých, hendikepovaní ľudia, Maďari môžu používať maďarské názvy obcí, maďarský jazyk na školách apod.

- negatívna diskriminácia - obmedzenie rasového alebo iného druhu rasizmus - verejne sformovaná, premyslená a hlásaná ideológia, povyšovanie jednej rasy nad druhou, hovorí o fyzickej a duševnej nerovnosti ľudských rás. Vyššie rasy sú nositeľmi civilizácie a pokroku a predurčené k vládnutiu, nižšie rasy treba viesť, alebo mlčiaca menšina a xenofóbia je strach z ľudí, ktorí sú iní ako my. Siaha ďaleko do minulosti, xenofóbnych ľudí provokuje a dráždi odlišný človek už tým, že existuje a že si dovoľuje líšiť sa od nás. Odlišnosť sa chápe ako urážka, ktorú xenofób nechce pochopiť a prijať toho druhého. [2]

- Žiakom sme uvedené definície neprezentovali, materiály sme odovzdali na školách, besedy na tieto témy sme uskutočňovali interaktívne a pragmaticky.

Ľudské práva

[2] www.edupage.sk

Charakteristika prieskumu

Prieskum verejnej mienky sa konal v mesiacoch jún – september 2021 v 3 školách, z toho v 3 prebiehali aj aktivity multikultúra a deti. Cieľom bolo porovnať tie školy, v ktorých bol projekt aktívne prezentovaný so školami, v ktorých sme prezentovali podobný projekt (Mediátor v škole) Dotazník pripravili Krisztina Mészáros, mediátorka a Lívia Bott Domonkos výskumníčka a ekonómka.

Dotazník do slovenčiny sme preložili pre žiakov ZŠ Biskupická v Bratislave, kde žiaci neovládali maďarský jazyk. Anketármi boli spolupracovníci projektu: Agnes Horváthová a Vladimír Horváth. Pri vyhodnotení teoretickej časti sa Krisztína Meszáros venovala šikane a agresivite. Spracovateľom výskumu bolo OZ FutuReg. Pri interpretácií dát sme sa zamerali na existujúcu odbornú literatúru, ale aj na vlastné skúsenosti na školách. Roztriedili sme odpovede na základe demografických ukazovateľov, následne sme hľadali niektoré súvislosti s jednotlivými faktami a údajmi. Údaje sme spracovali v priebehu mesiacov október a november, pričom november bol zároveň mesiacom detí a tolerancie. Snažili sme sa výsledky interpretovať a spracovať do tohto dátumu pre účely tlačovej správy.

Získali sme 205 dotazníkov z nich 5 neobsahovalo všetky odpovede a preto sme ich z prieskumu vyradili.

Charakteristika vzorky

Vzorku sme charakterizovali na základe demografických a postojových otázok. Z hľadiska veku sa prieskumu zúčastnili deti v rozmedzí 8 až 18 rokov, išlo predovšetkým o deti zo základných škôl.

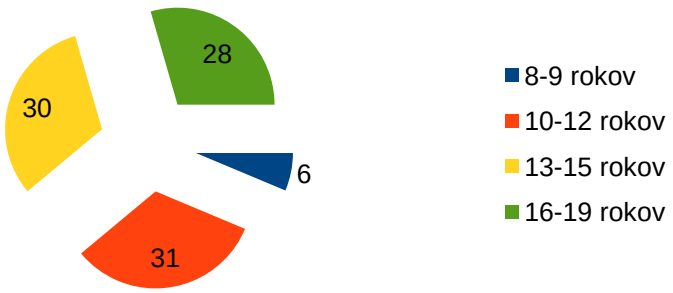

1. graf: Vekové rozdelenie respondentov Zdroj: vlastné spracovanie

Z hľadiska pohlavia bolo viac chlapcov ako dievčat. Tento fakt sa dá pripísať skutočnosti, že niektoré školy boli viac zamerané na oblasť techniky,, spolu bolo 45 percent dievčat a 55 percent chlapcov, ktorí vyplnili dotazníky.

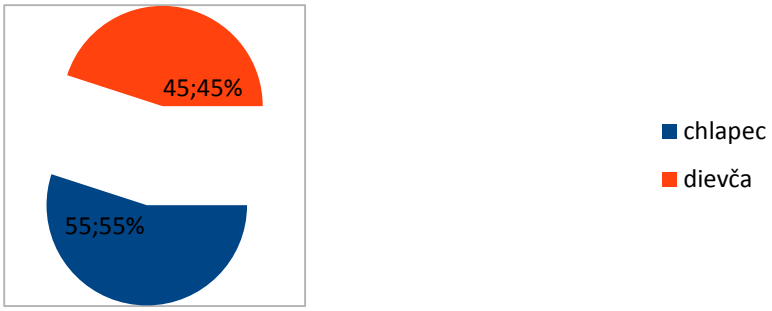

1B. graf: Pomer chlapcov a dievčat vo vzorke Zdroj: vlastné spracovanie

Vzorka prieskumu bola zložená zo žiakov troch škôl, ktoré sa zúčastnili aktivít projektu a žiakov ďalších dvoch škôl, s ktorými spolupracujeme a v ktorých sme podobné aktivity realizovali v rámci projektu „Viac práva, menej násilia“.

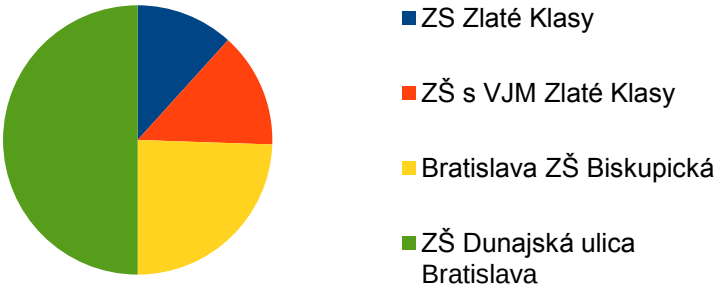

2A. graf: Rozdelenie škôl respondentov podľa okresov Zdroj: vlastné spracovanie

Prvou školou bola ZŠ s vyučovacím jazykom maďarským v Zlatých Klasoch, kde sme sa stretli s veľkou ústretovosťou a ochotou vedenia školy (jún 2021). Ďalej to boli ZŠ Biskupická v Bratislave, a Gymnázium s vyučovacím jazykom maďarským v Bratislave. Nasledujúci graf znázorňuje zastúpenie okresov.

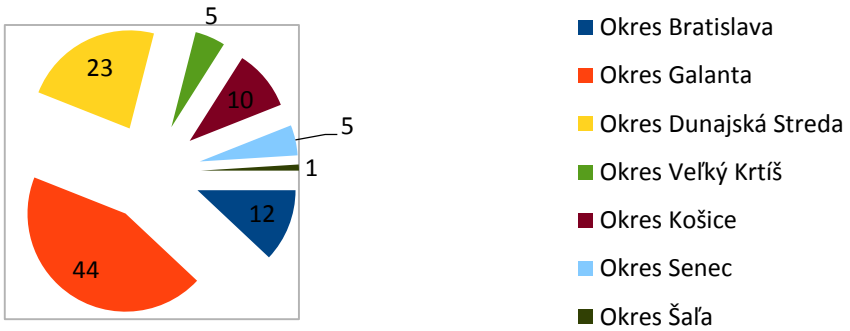

2B. graf: Byslidko respondentov podľa okresov Zdroj: vlastné spracovanie

Cieľom bolo zmapovať región, z ktorého žiaci pochádzajú. V bratislavskom gymnáziu dochádzali žiaci z Bratislavského kraja a z okresov Senec a Dunajská Streda.

Najviac respondentov bolo z okresu Galanta, najmä žiaci ZŠ v Tomášikove, nasledovali obce z okresov Bratislava, Dunajská Streda(Zlaté Klasy).

Demográfia

Z niektorých odpovedí vyplynuli aj odpovede týkajúce sa tolerancie a kultúry, išlo najmä o otázky ohľadne národnosti, jazyka, ktorým sa doma hovorí a druhého jazyka.

Na otázku, s kým respondent býva sme dostali odpovede, podľa ktorých v 77 % bývajú s matkou a otcom, t. z. žijú v úplnej rodine, 17 % býva len s matkou, v ostatných prípadoch bývali žiaci so starými rodičmi alebo len s otcom.

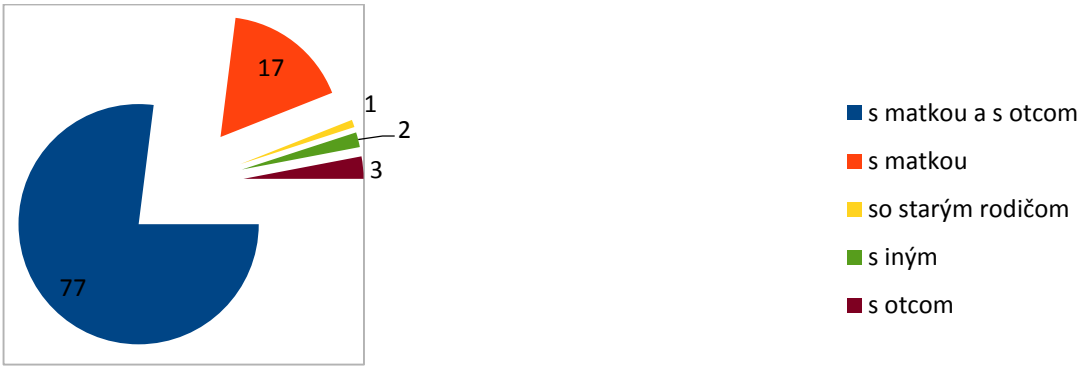

4.graf: S kým bývaš? Zdroj: Vlastné spracovanie

Na otázku, akú má respondent národnosť odpovedalo najviac respondentov maďarská (53), nasledovala rómska (28) a slovenská (18). Medzi respondentmi bol jeden Ukrajinec, ktorý uviedol ako druhú národnosť slovenskú.

5. graf: Národnosť respondentov Zdroj: vlastné spracovanie

Ďalšou otázkou bol jazyk, ktorým sa žiaci doma rozprávajú. Dá sa predpokladať, že je to jazyk jedného rodiča. Dotazník sa skladal z 20 otázok, niektoré otázky boli otvorené (3), niektoré uzavreté. Respondenti mali možnosť zvoliť si z viacerých možností.

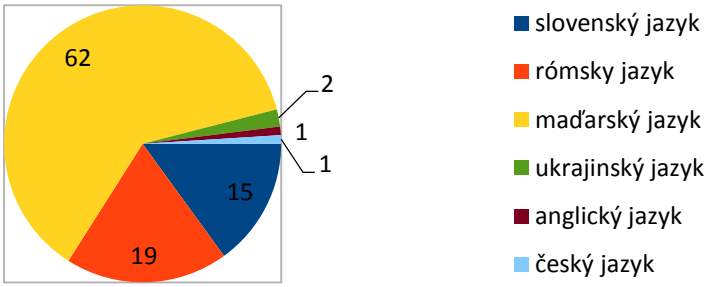

6. graf: Používaný jazyk respondentov v domácom prostredí Zdroj: vlastné spracovanie

Pýtali sme sa, prečo si žiaci myslia, že tolerancia je dôležitá, ako sa tieto fakty prejavujú v škole alebo doma. Nakoľko najochotnejší boli žiaci v ZŠ Tomášikovo, z tejto lokality sme mali najviac odpovedí.

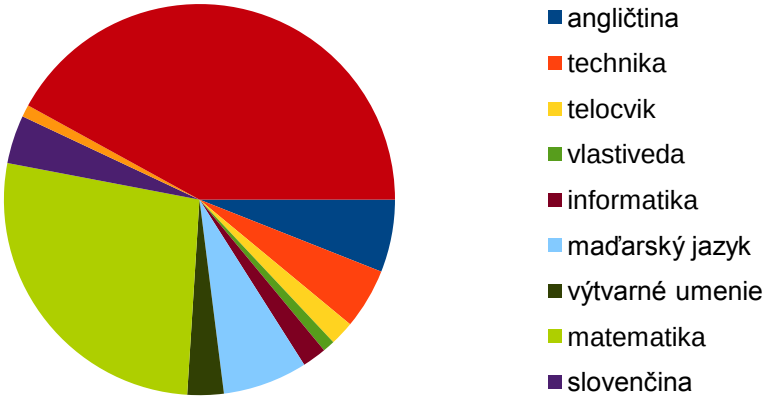

7. graf: Najobľúbenejšie predmety študentov Zdroj: vlastné spracovanie

Zisťovali sme, ktorý predmet.žiaci a študenti obľubujú. Respondenti uvádzali najmä matematiku, maďarský jazyk, angličtinu a techniku. Veľká časť nevedela alebo nechcela odpovedať, aký predmet má najradšej. Pýtali sme sa aj na to, akú profesiu si chcú vybrať do budúcna. Najčastejšími odpoveďami boli: informatik (13) , učiteľ (9), finančník (4), manažér (10) lekár (3) atď.

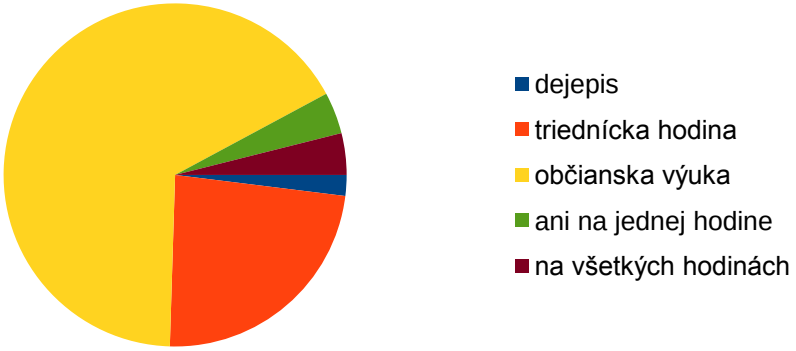

8. graf: Predmety, na ktorých sa žiaci zaoberali témou tolerancia Zdroj: vlastné spracovanie

Najviac sa otázkam tolerancie venovali respondenti na etickej výchove, nasledoval dejepis a triednická hodina. Len 2 % žiakov uviedlo, že ani na jednej hodine sa téme nevenujú a 2% si myslí, že na všetkých hodinách sa tematicky zaoberajú podobnou témou. Občianska výchova bola na prvom mieste - 34%.

Tolerancia a multikultúra

Otázka znela: Čo znamená podľa teba slovo tolerancia? Zaujímalo nás, čo si o tomto pojme žiaci myslia a čo im napadne, keď sa povie toto slovo.

Čo znamená slovo tolerancia?

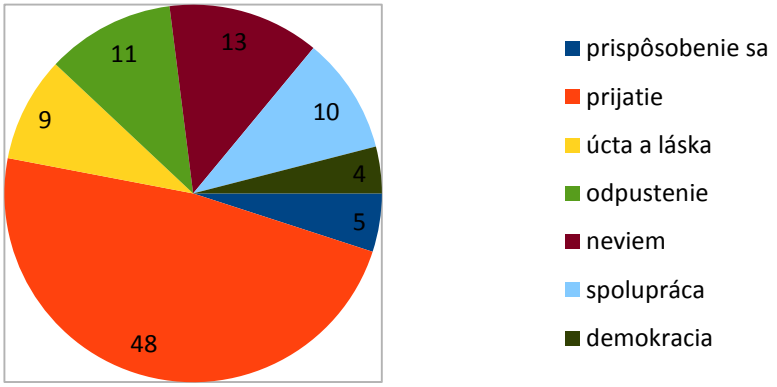

9. graf: Význam slova tolerancia Zdroj: vlastné spracovanie

Na otázku o význame slova tolerancie prišlo najviac odpovedí. Najviac žiakov si myslelo, že ide o prijatie, nasleduje odpustenie, spolupráca, úcta a láska, prispôsobenie sa. Podľa 4 % detí je tolerancia zároveň aj demokracia.

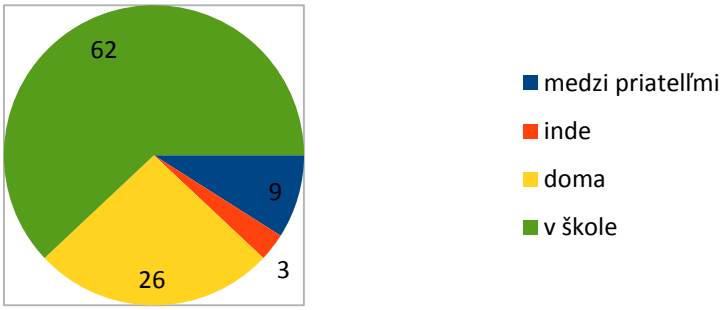

10. graf: Kde sa o tolerancii rozprávajú deti? Zdroj: vlastné spracovanie

O tolerancii sa deti dozvedajú najmä v škole (62%) a len 9 % sa spýta priateľov, doma sa o tom hovorí v 26% a odpoveď inde označili 3 respondenti. Toleranciu vnímajú deti veľmi podobne ako dospelí s ktorými žijú, vplyv z domu je najväčší.

Diskriminácia medzi deťmi

Pýtali sme sa, či už deti pocítili diskrimináciu a prečo? Diskriminácia ako slovo pre mnohých môže byť cudzím, až abstraktným, nie však v našej cieľovej skupine medzi žiakmi maďarskej a rómskej národnosti, tam sa žiaľ podľa údajov tento jav vyskytuje pomerne často.

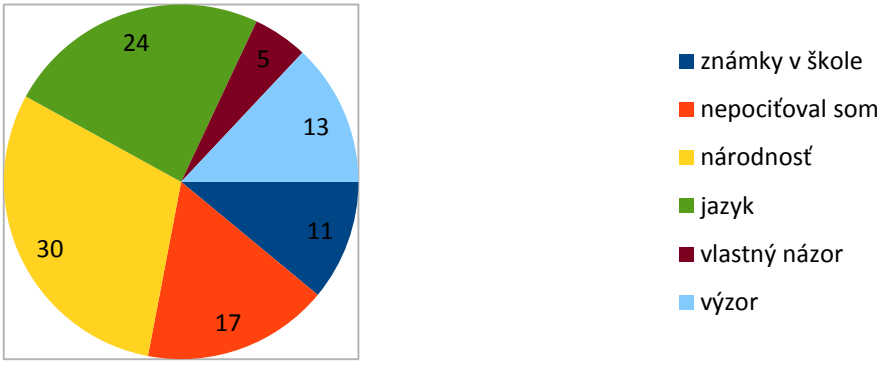

11. graf Najčastejšie dôvody diskriminácie medzi žiakmi Zdroj: vlastné spracovanie

Národnosť a jazyk je rozhodujúcim faktorom, potom nasleduje výzor, vlastný názor a len 17% respondentov sa nestretlo s diskrimináciou. Dobré alebo zlé známky boli tiež medzi dôvodmi diskriminácie. Len 17% oslovených detí doteraz nepocítilo žiadnu diskrimináciu.

Druhý dôvod diskriminácie

Na otázku odpovedalo zo 100 len 21 žiakov. Zistili sme, že medzi žiakmi maďarskej a rómskej národnosti sa tento jav vyskytuje častejšie. Okrem národnosti alebo jazyka uviedli ďalší faktor, druhý alebo vedľajší dôvod diskriminácie. V škole je okrem národnosti, výzoru, či známky diskriminujúcim faktorom aj jazyk, ktorým žiak hovorí doma.

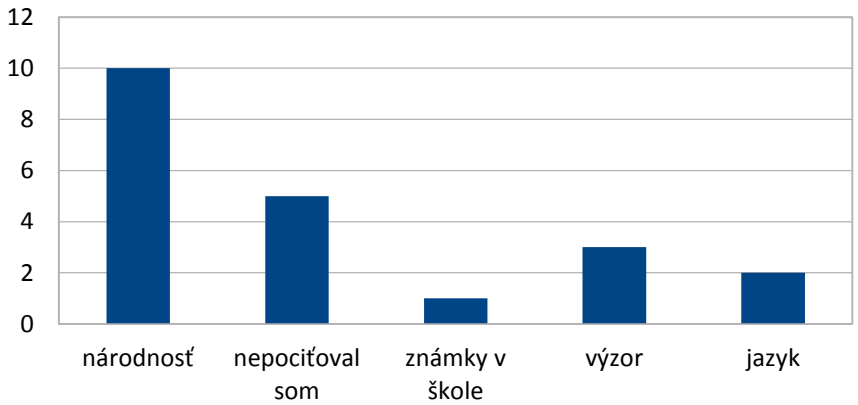

12. graf: Ďalšie najčastejšie dôvody diskriminácie medzi žiakmi.

Zdroj: vlastné spracovanieViac detí si myslelo, že nepociťuje diskrimináciu, pri niektorých otázkach však uviedli , že nevedia, čo znamená toto slovo.

Násilie na školách: odporúčania a diskusia

Medzi respondentmi prieskumu sa žiaľ, násilie a násilné správanie sa, ako prejav agresie vyskytovali pomerne často a žiaci sa s násilím stretávajú častejšie mimo školy (70%), ale aj v škole (30 %). Miesto inde ako v škole uviedli respondenti napríklad, na krúžkoch po vyučovaní alebo pri iných voľnočasových komunitách. Pomerne veľké percento žiakov uviedlo, že zažíva násilie doma (19 %), 3 % z respondentov nevedelo, čo násilie je a 14 % uviedlo, že sa s násilím nestretlo. Niektoré odpovede však boli protirečivé. Respondenti, ktorí uviedli, že zažili diskrimináciu, pri ďalších otázkach na túto tému už neuviedli žiadne odpovede.

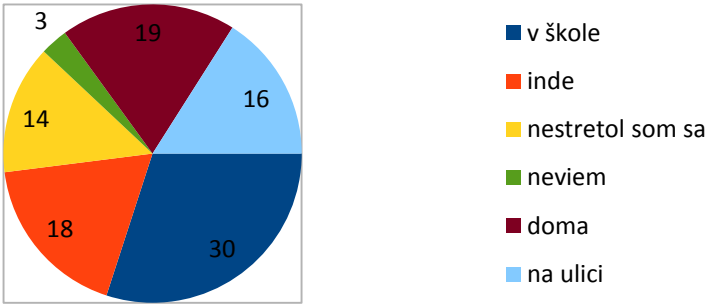

13. graf: Najčastejšie miesta výskytu násilia medzi žiakmi Zdroj: vlastné spracovanie

Najčastejšími dôvodmi diskriminácie medzi žiakmi boli národnosť a jazyk. Vlastný názor a výzor boli tiež frekventovaným dôvodom diskriminácie. Zistili sme, že aj bullying kvôli dobrým alebo zlým známkam v škole sa objavil. Len 17% oslovených nepocítilo diskrimináciu v dôsledku dobrých alebo zlých známok v škole.

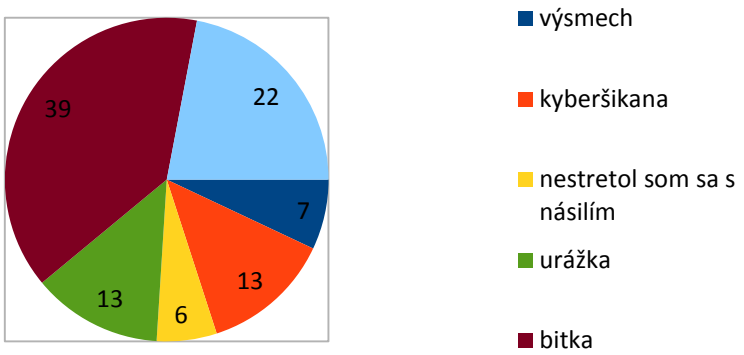

14. graf: Najčastejšie dôvody diskriminácie medzi žiakmi Zdroj: vlastné spracovanie

Bitka a hádka patrili v prieskume k najčastejším formám agresie, len 6% žiakov sa nestretlo s agresiou v škole, ostatní v odpovedi uviedli výsmech, urážku alebo kyberšikanu.

Reakcie a názory detí na násilie: Dobrá prax projektu pre školy

Pri otázke, ako sa žiak bráni proti násiliu odpovedalo 28%, že sa bráni fyzicky, 23% nereaguje, 23 % sa bráni slovne a 6% uviedlo, že nebolo obeťou násilia.

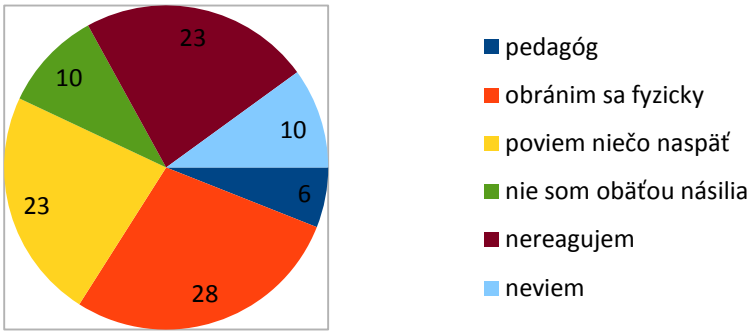

15.graf: Najčastejšie reakcie na konkrétne situácie násilia

Ďalšia otázka bola: kto je mediátor? Až 22 % žiakov považuje mediátora za pomocníka pri dosahovaní pokoja, 18% ho definuje, ako osobu, ktorá manažuje hádky a 27 % uviedlo správnu odpoveď, že je to človek, ktorý rieši konflikty.

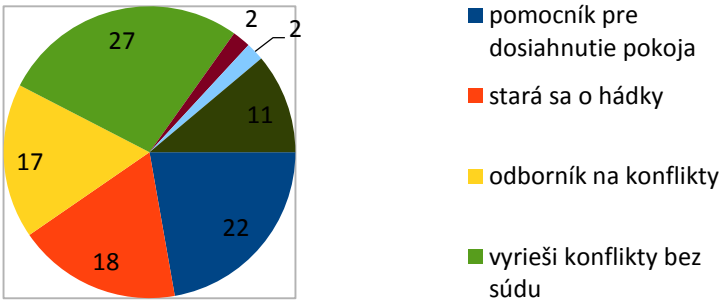

17.graf: Definícia mediátora podľa detí

Mediátor môže byť spojkou medzi učiteľom a právnikom, učiteľom a rodičom. Počas projektu sme spolupracujúcim školám umožnili zúčastniť sa projektu Viac právom ako násilím, (Többet joggal, mint erőszakkal), v ktorom mali žiaci možnosť využiť svoju fantáziu. Ich odpovede sme využili v spektre spätných väzieb a kľúčových slov: pokoj, konflikt, odborník, či bez súdu.

Detské práva a tolerancia

Predposledná otázka znela: čo si myslíš, na čo máš právo – ktoré sú tvoje detské práva? Pri znalosti detských práv sme skúmali, ako vidia respondenti súvislosť tolerancie a násilia s detskými právami. Takmer polovica žiakov (48 %) odpovedala, že má právo na obranu formou sebaobrany a fyzického útoku.

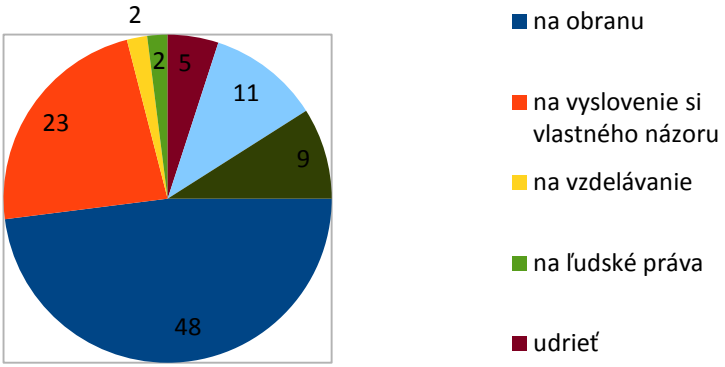

18.graf: Na čo mám právo? Zdroj: vlastné spracovanie

Pri tejto otázke sme zisťovali, na koho by sa deti obrátili, ak by sa stretli s intoleranciou, s násilím alebo s diskrimináciou. Najviac detí (36 %) uviedlo, že by sa obrátilo na rodiča, nasledovali pedagógovia (27%) a na dospelého by sa obrátilo 11% žiakov,.11% nevedelo odpovedať, 9 % len na seba sa obráti a 6% uviedlo priateľov.

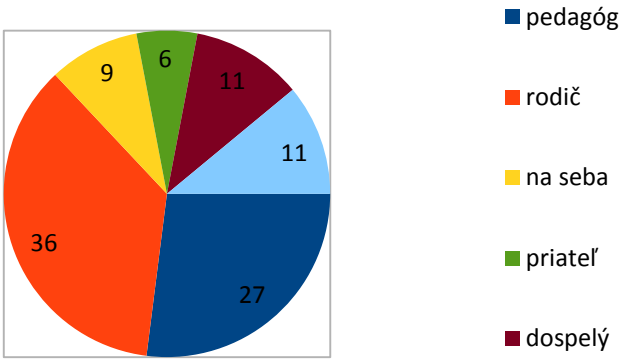

19.graf: Na koho sa obrátim pri násilí? Zdroj: vlastné spracovanie

Ide o veľmi závažnú a súčasne diskrétnu tému. Naše odporúčanie školám je o nej hovoriť a využiť pritom napríklad poštovú schránku pre anonymné otázky.

Spolupracujúcim školám sme ponúkli možnosť zúčastniť sa na realizácii projektov, v ktorých žiaci spolupracujú s mediátorom. Jeho úlohou je vyškoliť rovesníckeho mediátora z radov žiakov.

Záver

Multikultúrna výchova, ako komplexný a dlhodobý proces, ktorý prebieha v období celej školskej dochádzky by mala byť práve tým atribútom, ktorý pomôže ďalším generáciám čeliť predsudkom a nekultúrnemu správaniu sa. Projekt ukázal, žiaci majú informácie o tolerancii a multikultúre, avšak je prospešné rozvíjať ich vedomosti, najmä tie týkajúce sa ich práv a možností obrany.

Medzi našimi respondentmi prevažovali chlapci, dievčat bolo menej. Z ich odpovedí vyplynulo, že sa dievčatá skôr bránia verbálne, chlapci uprednostňujú fyzickú obranu, ba až agresivitu. (korelácia medzi premennými pohlavie a reakcia) Zistili sme, že žiaci sa stretávajú s určitou formou násilia. V tomto kontexte sme sa viac dozvedeli od dievčat, najmä prostredníctvom otvorených otázok.

Väčšina žiakov žije v úplnej rodine. Pri našej vzorke sme pracovali prevažne na južnom Slovensku a preto bolo najviac respondentov z tohto regiónu - okresu Galanta, Dunajská Streda. Do niektorých aktivít sme zahrnuli niekoľko respondentov aj z východného Slovenska. O téme tolerancia a diskriminácia najviac diskutujú žiaci na hodinách občianskej výchovy a na triednických hodinách. Najčastejšími dôvodmi diskriminácie boli národnosť a jazyk. Vlastný názor a výzor boli tiež rozhodujúcimi dôvodmi tohto javu, len 17% detí nepociťovalo diskrimináciu, 80% percent však áno, čiže 4 z 5 detí, a len každé piate dieťa odpovedalo negatívne.

Škola, ktorá je tu pre všetkých, by mala byť obohacujúca a nápomocná k vytváraniu hodnotových orientácií žiakov, ich postojov a noriem. Škola so zdravou klímou a atmosférou by mala byť miestom, kde všetci, ktorí chcú byť obohatení novými poznatkami, by sa mali zaoberať aj s emocionálnym vývojom detí a riešiť aj otázky násilia, tolerancie a demokracie už počas základnej školy.

Z prieskumu vyplynulo, že deti hľadajú útočisko vo fyzickej obrane, ba až agresivite. Podľa odpovedí si myslia, že vrátiť úder v každom prípade je správna sebaobrana a že majú na to právo. Postrehli sme, že žiaci poznajú pojem tolerancia, oveľa menej ovládajú, čo znamená slovo diskriminácia, napriek tomu, že ju často pociťujú rómski a maďarskí žiaci a študenti. Téme tolerancia je v našich školách venovaná čoraz väčšia pozornosť a je kladený čoraz väčší dôraz na výchovu k európskemu občianstvu a na rozvoj multikultúrnej výchovy.

Cieľom projektu bolo prispieť k objasňovaniu významu a obsahu multikultúry a tolerancie na vybraných školách. Napriek tomu, že sú tieto témy obsiahnuté v niektorých učebných materiáloch a že o nich žiaci diskutujú na hodinách etickej výchovy a na triednických hodinách, žiaci nevedia o nich dosť. Nepoznajú dostatočne svoje práva, nedokážu sa adekvátne brániť proti násiliu a diskriminácii. Nedostatočne si uvedomujú, že sú občanmi Európskej únie, ktorá im garantuje mnohé práva a deklaruje ich v zmluvách a medzinárodných dokumentoch, ku ktorým sa Slovenská republika zaviazala.

Hodnotenie

Vychádzali sme zo skúsenosti z online poradne a projektu Minority Kids, realizácia potvrdila veľký záujem o blogové príspevky a odborné články, ako aj o odborné stanoviská v jazyku národnostnej menšiny. Multikultúrnej výchove, organizovaniu podujatí a spolupráci s oranizáciami sa venujeme individuálne alebo zastrešene s iným OZ už takmer 10 rokov a plánujeme v nej pokračovať aj v budúcnosti. Využívanie a vhodnosť podujatia a dostupných údajov chceme neskôr vyhodnotiť a následne pripraviť ďalšie aktivity zamerané pre túto vekovú skupinu, predovšetkým pre deti, pedagógov a rodičov. Zámerom projektu je multikultúrny a interetnický, spoločenský projekt dvoch národnostných menšín žijúcich na území Slovenskej republiky. Cieľom je prostredníctvom zrealizovaných (online) stretnutí posilniť odborný dialóg v otázkach týkajúcich sa demokratického a multikultúrneho občianstva, národného povedomia, multikulturalizmu, etnickej a kultúrnej identity. Popri realizácii a podujatí sa prezentuje široké spektrum kultúry národnostných menšín smerom k majorite a projekt vyzdvihuje multikultúrne aspekty, ktoré vedú k potláčaniu rasizmu, xenofóbie a všetkých prejavov diskriminácie, ktoré treba začať riešiť už v ranom veku a predovšetkým s metodickou výchovou. Problém, ktorý sa má riešiť je predstavenie širokého spektra kultúry rómskej, maďarskej i slovenskej populácie pomocou klubových stretnutí, ktoré vyústia v prieskume o deťoch a v záveroch. Stretnutia sú zamerané na intelektuálny rozvoj detí a dospelých národnostne zmiešaného územia a elimináciu nežiaducich javov v multietnickej spločnosti. Z historických skutočností vyplýva, že nositeľmi multikultúrnej výchovy už v minulosti a svojim tradicionalizmom prispeli k zachovaniu etnickej rôznorodosti na svojom území aj v súčasnosti tieto národnosti. Projekt má svojimi aktivitami prezentovať záujem o zachovanie multietnického charakteru online projektu Minority Kids a zvýrazniť potrebu vzájomnej tolerancie, pokojného spolunažívania a odstránenia prejavov diskriminácie či rasizmu medzi deťmi a ich rodičmi. Spoločenskú časť predstavujú už diskusné fóra so známymi osobnosťami spoločenského života na Slovensku. Účastníci diskusií majú možnosť zoznámiť sa s názormi významných osobností a zapojením sa do diskusie majú možnosť vyjadrenia vlastných názorov, postrehov. Pomocou diskusných fór majú deti možnosť diskutovať o aktuálnych témach súčasnosti. V programe sa objavili aj aktuálne témy nášho regiónu, súvisiace s našou spoločnou históriou, kultúrou a výchovy detí na zmiešanom území. V roku 2021 sme diskutovali o deťoch, aké majú možnosti a príležitosti na základe online portálu www.minoritykids.sk, v roku 2021 sa online diskutovalo aj o projekte Minority Kids,tolerancia a multikultúra.

Cieľovou skupinou boli predovšetkým deti, rodičia a pedagógovia, ktorí sú dennodenne v procese výchovy dieťaťa najdôležitejším hráčom.
Ďalšou cieľovou skupinou je nastupujúca generácia mladých ľudí, deti a mládež, ktorá je náchylná rôznym radikálnym tendenciám súčasnosti.
Prostredníctvom multikultúrnych online podujatí a účasťou na jednotlivých aktivitách sa má zvýrazniť záujem o mladých ľudí a poukázať na reálne hrozby, ktoré vyplývajú z oživujúcej sa intolerancie, diskriminácie a úpadku konštruktívnej komunikácie a extrémizmu.
Projekt bol zameraný na podporu vzájomného porozumenia a zbližovania medzi národnostnou väčšinou a menšinami ako aj medzi národnostnými menšinami navzájom prostredníctvom identifikácie a spoznávania spoločných kultúrnych, umeleckých a vedeckých hodnôt a tradícií Maďarov, Rómov a Slovákov.

Príloha č. 1

OBČIANSKE ZDRUŽENIE FutuReg
Hlavná 30, 931 01 Šamorín
0917 737076

OZ FutuReg pozýva všetky deti na multikultúrne podujatie a interetnické besedy v rámci projektu

Multikultúra a deti

Téma dňa: Farebná škola, farebný svet

miesto: Dunajská ulica, 821 06 Bratislava

čas : 28.júna.2020, pondelok o 9.00

15.00 - 15.30 Slávnostné otvorenie podujatia: o.z.FutuReg, Lívia Bott Domonkos
Vystúpenie huslistky Barborky Botošovej
Rozhovor s Barborkou Botošovou: Rôznorodosť, pocity, hudobné fúzie, spájanie rôznych národných a folklórnych prvkov, rytmov a farieb

15.30 - 15.45 Prezentácia súťaže Farebný svet- o.z. Romano Kher, Agnes Horváthová,

15.45- 16.00 Workshop o tolerancii- hravé úlohy pre deti s lektorkou Líviou Bott Domonkos

15.45 - 16.45 Interkultúrna beseda s príslušníkmi maďarskej a rómskej národnosti o tolerancii a multikultúre:

- Kálmán Petőcz - odborník v oblasti ľudských práv, bývalý diplomat, predseda Helsinského výboru pre ľudské práva na Slovensku
- Viliam Tanko – slovenský šampión v boxe, boxer v Národnom športovom centre

16.30 - 16.45 Čo si myslia deti o inakosti? - Prieskum o multikultúre, dotazníky OZ FutuReg

16.45 – 17.00 Kultúrne vystúpenie žiakov ZŠ Biskupická

Čo prinesie tento multikultúrny deň?

- **VIAC KOMUNIKÁCIE: Deti majú možnosť sa stretnúť zo zaujímavými osobnosťami**
- **VIAC KULTÚRY: Deti spoznajú nové multikultúrne projekty, slávnu huslistku**
- **VIAC TOLERANCIE : Počas podujatia sa realizuje prieskum na tému Multikulturalita a tolerancia**

Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín.

Príloha č. 2

Kedves gyerekek,/Milé deti

a tolerancia és több kultúrájú erőszakmentes kommunikáció témájáról kérdezünk Titeket. Ez az anonim kérdőív más gyerekek oktatásaban is segíthet. Segíts,hogy segíthessünk!
Tento prieskum sa venuje tolerancii a nenásilnej komunikácii v podmienkach multikultúrnej komunity. Anonymný dotazník nám môže pomôcť pri výchove a vzdelávaní detí. Pomôž nám, aby sme mohli aj my pomôcť!

Mészáros Krisztina, mediátor
Bott Domonkos Lívia, gyermekjogi szakértő, elemző (odborník pre práva detí, analytička)

1. Hány éves vagy? Koľko máš tokov?

8-10 ☐ 11-12 ☐ 13-15 ☐ 16-19☐

2. Nemed/ Pohlavie:

Fiú/chlapec ☐ Lány /dievča☐

3. Hol laksz? (település neve) /Kde bývaš? (Napíš názov obce)

4.Iskolád neve/Názov Tvojej školy

---

5. Kivel élsz?/S kým žiješ?

☐ Anyukámmal /s mamou ☐apukámmal /s otcom ☐anyukámmal és apukámmal /s mamou aj s otcom ☐mással / s iným .....

6. Mi a nemzetiséged?/Akú máš národnosť ?

☐ Magyar /maďarskú ☐Szlovák /slovenskú ☐ Roma /rómsku ☐ más / inú ----------

7. Milyen nyelveken beszélsz otthon? /Akými jazykmi hovorí doma?

☐ Magyar / po maďarsky ☐ Szlovák/ po slovensky ☐Roma/ po rómsky ☐ más / iným jazykom ----------

8. Mi szeretnél lenni ha nagy leszel?/Akú profesiu si chceš vybrať po škole?

---

9. Melyik a kedvenc tantárgyad?/Ktorý je tvoj obľúbený predmet?

---

10 .Melyik tantárgyon foglalkoztatok az elfogadás azaz tolerancia témájával?/Na ktorom predmete sa zaoberáte v škole témou tolerancie?

---

11. Mit tanultatok róla? /Čo ste sa o tolerancii doteraz naučili?

---

12. Mit jelent a „tolerancia“ szerinted?/ Čo znamená podľa teba slovo „tolerancia“?

13.Hol hallottál a multikulturulitásról vagyis többkultúrájúságról ?/ Kde si počul o pojme multikultúra?

☐ *Otthon/doma* ☐ *Iskolában/ v škole* ☐ *Baráti körben/v kruhu priateľov* ☐ *Máshol/inde* _____

14. Ért már negatív diszkrimináció (megkülönböztetés) valami miatt, ha igen mi volt az oka?/ Bol si už niekedy negatívne dikriminovaný ? Ak áno, čo bolo dôvodom?
☐ *Nyelv/jazyk* ☐ *Nemzetiség národnosť* ☐ *Kinézet /výzor* ☐ *Iskolai előmenetel /známky v škole* ☐ *Saját vélemény/vlastný názor* ☐ *Származás/pôvod* ☐ *más/iné ……* ☐ *nem ért még ilyen soha/nič také sa so mnou ešte nestalo*

15.Hol találkoztál erőszakkal?/Kde si sa stretol s násilím?

☐ *az iskolában v škole* ☐ *otthon/doma* ☐ *máshol/inde …….…….…….…….*

16. Milyen fajt bántalmazást tapasztaltál már? Aký typ násilia si už zažil na vlastnej koži?

☐ *Verekedés/bitka* ☐ *Veszekedés/hádka* ☐ *Internetes zaklatás/ internetová šikana (kyberšikana)* ☐ *Sértegetés/ urážka,* ☐ *Gúnyolodás/výsmech* ☐ *más / iné*

…..…….…….…….

17 .Te hogy reagálsz akkor, amikor bántanak?/ Ako reaguješ, keď Ti niekto ubližuje?

☐ *Visszaütök/ udriem naspäť* ☐ *Visszaszólok /obránim sa slovami* ☐ *Elmondom a tanító néninek / poviem to pani učiteľke*

☐ *Elmondom a szüleimnek / poviem to mojim rodičom* ☐ *nem reagálok / nereagujem* ☐ *nem bántanak/ mne nikto neubližuje*

18. Ki az a mediátor?/Kto je mediátor?

---

19 .Milyen jogaid vannak akkor, ha bántalmaznak?/Aké máš práva v prípade týrania?

20.Hova fordulnál, ha bántalmaznának vagy bántalmazást látnál?/ Na koho by si sa obrátil v prípade šikany alebo týrania?

Príloha č. 3

Predstavíme ti 15 situácií.
Porozprával/Porozprávala by si sa o nich s niekým? Áno alebo Nie?

1. Jeden z cestujúcich v autobuse vás začne drgať na autobuse a tlačí vás.

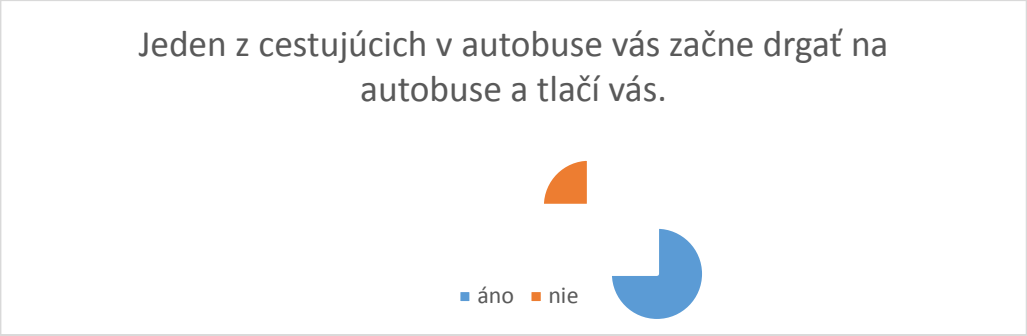

1. Tráviš voľný čas u kamoša. Jeho starší súrodenci sa doňho neustále navážajú a prezerajú si jeho mobil, keď to on nevidí.

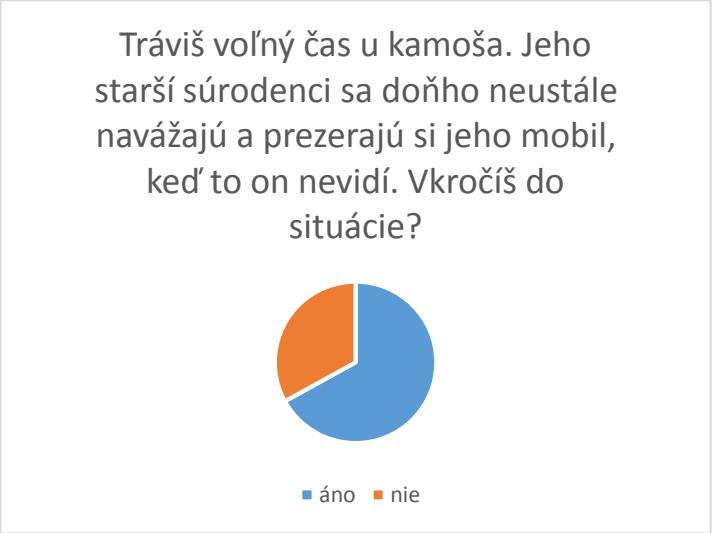

-

2. Jeden z robotníkov zo susedného staveniska sa ti pravidelne prihovára a pritom zvláštne gestikuluje.

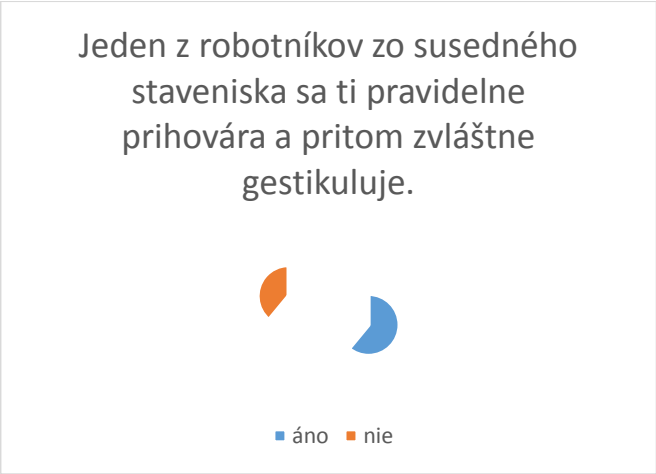

-

3. Deti v náboženskej komunite začali tvojmu otcovi nadávať potom, čo sa dozvedeli, kde pracuje.

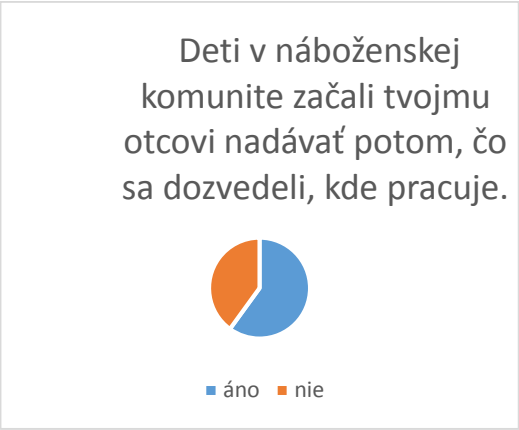

-

4. V mekáči čakáš so svojou priateľkou, keď sa ti prihovorí jedna zo superštýlových spolužiačiek: „Čo, už máš len na cheeseburger?“ Tvoja priateľka sa nad hláškou zasmeje.

-

5. Na tréningu nie si zrovna v najlepšej forme, nechce sa ti predviesť predpísaný cvik. Tréner ti capne po zadku.

-

6. - Išiel / išla si vyvenčiť psa do parku, keď uvidíš väčšieho chalana, ako vytrhol tašku z rúk malého plachého dievčatka. Na okolí nie sú žiadni iní ľudia.

-

7. - Jazdíš na boarde, keď na teba odniekiaľ zakričia: „Radšej padaj domov učiť sa, ty ***!”

-

8. - Chillujete s kamošmi v nákupnom centre. Je s vami nejaký nový borec, ktorý, keď sa dozvie, kde bývaš, začne ťa ignorovať.

-

9. - Otec tvojej kamošky prichádza po vás na párty. Počas celej cesty domov na kamošku kričí, ako to zas vyzerá.

10. Počuješ ženu od susedov hádať sa na schodisku s chalanom, ktorý je asi v tvojom veku. Nazýva ho lúzrom a kričí na neho.

-

11. Tvoji kamaráti sa na verejných toaletách navážajú do jedného chalana. Vysmievajú sa mu, že je teploš a stiahnu mu nohavice.

-

12. Si u lekára na vyšetrení. Keď sa vyzlečieš, lekár poznamená: „No, vidím, že ti chutí jesť!“

-

13. Idete s kamošmi do kina a keď stojíš v rade na pukance, známy z jedného z vás ťa chytí za zadok.

-

14. Tvoji gamerskí kamoši zdieľali v spoločnej skupine obrázok svojho známeho, ktorého tvár je posiata vyrážkami a rehocú sa z neho.